

TYÖELÄMÄ- JA TASA- ARVOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 8/2008 vp

Hallituksen esitys laeiksi maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 ja 2 §:n ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 22 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä syyskuuta 2008 lähettänyt työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 ja 2 §:n ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 22 §:n muuttamisesta (HE 133/2008 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylitarkastaja Ritva Partinen ja lakimies Sanna Pekkarinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakiyksikön päällikkö Sonja Lilius, Maatalousyrittäjien eläkelaitos MELA
- johtaja Kaarina Knuuti, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntija Riitta Työläjärvi, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- ylilääkäri Kari Kaukinen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- kehittämisspäälikkö Janne Pesonen, Suomen Yrittäjät ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamista koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että työterveyshuollon tilakäynnistä tai työpaikkaselvityksestä aiheutuvat kustannukset korvattaisiin valtion varoista samoin periaattein siitä riippumatta, onko tilakäynnin tai työpaikkaselvityksen toteuttajana terveyskeskus vai yksityinen työterveyshuollon palvelujen tuottaja. Korvausten perusteena olisi se enimmäismäärä, joka voidaan sairausvakuutuslain perusteella maatalousyrittäjälle korvata. Lisäksi maatalousyrittäjien tapaturmava-

kuutuslakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kaikkien työterveyshuollon palvelujen tuottajien tulisi antaa Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselle tiedot työterveyshuoltoon kuuluvista maatalousyrittäjistä vakuutusmaksualennusjärjestelmän toimeenpanoa varten.

Esitys liittyy valtion vuoden 2009 talousarvioesitykseen ja on tarkoitus käsitellä sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2009.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin muutosehdotuksin.

Maataloustyössä ilmenee runsaasti ammattitautitapauksia. Myös tapaturmia sattuu paljon, ja ne ovat keskimääräistä vakavampia. Työterveyshuolto ja työpaikkaselvitykset ovat keskeisessä asemassa huolehdittaessa maatalousyrittäjän työkyvyn säilymisestä sekä työtapaturmien ja ammattitautien torjunnasta. Tapaturmia ja ammattitauteja voidaan vähentää kehittämällä työoloja ja opastamalla oikeiden työtapojen käyttöön.

Tilakäynnit ovat keskeisessä asemassa maatalousyrittäjien työsuojelun ja työterveydenhuollon kehittämisessä. Tilakäynnillä työterveyshenkilöstö näkee tilan työskentelyolosuhteet ja -tavat ja pystyy arvioimaan näiden vaikutusta terveyteen. Tilakäynneiltä saatujen tietojen perusteella työterveyshenkilöstön on helpompaa tunnistaa työperäisten sairauksien oireita ja ryhtyä toimenpiteisiin maatalousyrittäjän terveyden ja työkyvyn säilyttämiseksi. Tilakäynnillä saatu tieto on ensiarvoisen tärkeä pohja terveystarkastukselle ja jatkotoimille, kuten kuntoutukselle.

Maatalousyrittäjien työterveyshuoltopalvelut tuotetaan pääosin terveyskeskuksissa. Terveyskeskuksilla on kansanterveyslain mukaan velvollisuus järjestää alueellaan toimiville yrityksille ja yrittäjille työterveyshuoltopalvelut. Esityksen perustelujen mukaan työterveyshuoltoon kuuluvista 21 000 maatilasta 75 kuului vuonna 2007 yksityiseen työterveyshuoltoon. Suomessa on toistasataa kuntaa, joissa terveyskeskus on ainoa työterveyshuoltopalvelujen tuottaja.

Esityksen perustelujen mukaan yksityiset työterveyshuoltopalvelujen tuottajat eivät nykyisin juurikaan toteuta tilakäyntejä. Vuonna 2006 yksityiset työterveyshuollon palveluiden tuottajat tekivät vain kymmenen ja vuonna 2007 kuusi työterveyshuollon tilakäyntiä.

Esityksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti lisätä maatalousyrittäjien työterveyshuoltopalvelujen hankkimista yksityisiltä palvelujen tuottajilta muuttamalla säännöksiä siten, ettei kustannusten korvaamiseen valtion varoista vaikuta se, onko tilakäynnin tai työpaikkaselvityksen toteuttajana terveyskeskus vai yksityinen työterveyspalvelujen tuottaja.

Valiokunta pitää ehdotettuja lainmuutoksia perusteltuina. On hyvä, jos niiden avulla voidaan lisätä työterveyshuoltopalveluiden tarjontaa maatalousyrittäjille ja parantaa mahdollisuuksia tilakäyntien tekemiseen hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisesti.

Maatalousyrittäjien työterveyshuollon toimintamallin mukaan tilakäynti tai työpaikkaselvitys tehdään joka neljäs vuosi. Tilakäynti on mahdollista tehdä myös silloin, kun maatalousyrittäjän työoloissa tai terveydentilassa tapahtuu oleellisia muutoksia, esimerkiksi tuotantosuunnan muutos tai sukupolvenvaihdos, taikka yrittäjä tulee vajaakuntoiseksi tai tarvitaan kuntoutustarpeen arviointia.

Valiokunta katsoo, että tilakäynti olisi hyvä tehdä myös maatalan emännän raskauden alkuvaiheessa. Tilakäynnillä työterveyshenkilöstö voisi selvittää tilan olosuhteista raskaudelle aiheutuvat erityiset vaaratekijät ja antaa suosituksia työtapojen ja -olosuhteiden muuttamiseksi siten, ettei sikiölle tai äidille aiheutuisi vaaraa tai vahinkoa. Samalla voitaisiin yhteistyössä neuvolahenkilöstön kanssa arvioida, onko tarvetta erityisäitiysrahan ja -loman anomiseen.

Ehdotuksen mukaan valtion varoista maksettaisiin enintään Kansaneläkelaitoksen vuosittain vahvistaman yrittäjäkohtaisen enimmäismäärän mukainen kustannus, josta vähennetään sairausvakuutuslain mukainen korvaus. Enimmäismäärä määritettäisiin maatalousyrittäjäkohtaisesti. Esityksen perustelujen mukaan Kansaneläkelaitoksen vahvistamien enimmäismäärien käyttöä on tarkoitus täsmentää siten, että tilakäyntien tai työpaikkaselvityksien kustannuksien korvaamisessa sovelletaan korkeampaa enimmäismäärää ja terveystarkastuksien ja

muun ehkäisevän toiminnan kustannusten korvaamisessa alemmaa enimmäismäärää. Jos samana vuonna tehdään tilakäynti ja terveystarkastus, sovelletaan tilakäynnistä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen tilakäyntejä koskevaa korkeampaa enimmäismäärää ja terveystarkastuksesta aiheutuviin kustannuksiin terveystarkastuksia koskevaa alemmaa enimmäismäärää. Valiokunta pitää edellä esitettyjä täsmennyksiä tärkeinä, jotteivät tilakäyntivuonna tehdyt muut ehkäisevän työterveyshuollon toimenpiteet enää rajoita tilakäynnistä korvattavien kustannusten määrää.

Valiokunta ehdottaa 1. lakiehdotukseen tehtäväksi teknisiä muutoksia, joiden tarkoituksena

on tulkintaongelmien välttämiseksi muuttaa 2 §:n ja soveltamissäännöksen sanamuodot vastaamaan 1 §:n sanamuotoa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa,

että 2. lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

*että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti (**Valiokunnan muutosehdotukset**):*

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista 14 päivänä joulukuuta 1984 annetun lain (859/1984) 1 ja 2 §, sellaisena kuin niistä on 1 § osaksi laissa 1042/1998, seuraavasti:

1 §
(Kuten HE)

2 §

Tässä laissa tarkoitetut korvaukset myöntää ja maksaa Kansaneläkelaitos. Kun työterveyshuollon palveluiden tuottajana on kunta tai kuntayhtymä, tilakäynnistä *tai* työpaikkaselvityksistä aiheutuneet kustannukset korvataan kunnalle tai kuntayhtymälle sen tekemän tilityksen perusteella. Jos palvelujen tuottajana on työterveyshuoltolain 7 §:n 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu työ-

terveyshuoltopalvelujen tuottaja, tilakäynnistä *tai* työpaikkaselvityksestä aiheutuneet kustannukset korvataan hakemuksen perusteella maatalousyrittäjälle. Korvauksen hakemiseen sovelletaan, mitä sairausvakuutuslain 15 luvun 5 §:ssä säädetään työterveyshuoltokorvauksen hakemisesta.

(1 mom. kuten HE)

Ennen tämän lain *voimaantuloa* tehdyn tilakäynnin *tai* työpaikkaselvityksen kustannusten

TyVM 8/2008 vp — HE 133/2008 vp

korvaamiseen sovelletaan ennen tämän lain voimaantuloa voimassa ollutta lakia.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Arto Satonen /kok	Esa Lahtela /sd
vpj.	Jukka Gustafsson /sd	Jari Larikka /kok
jäs.	Susanna Haapoja /kesk	Markus Mustajärvi /vas
	Hannakaisa Heikkinen /kesk	Sanna Perkiö /kok
	Anna-Maja Henriksson /r	Paula Sihto /kesk
	Arja Karhuvaara /kok	Katja Taimela /sd
	Johanna Karimäki /vihr	Jyrki Yrttiaho /vas.
	Merja Kuusisto /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.